

ССРЭ-ийн Министрлер Чөвүлелиний
Даргазы Н. С. Хрушев митингиге
чүве чугаалаан.
Н. Узаков, Г. Липшиц, Е. Майоров.
(СЭТА-нын корр.)

Ынчалза-даа Тываның шөлдери-
е ам-даа 22 муң га тарас сывында
олгаш 11 муң га тарас тавычалар-
а хевээр. Чамдык черлерде карто-
ель ажаап алышкыны доозулбаан.



ТИЛЕЛГЕЧИЛЕРНИН БЕЛЭЭ

Чедерний кур черлериниң дүжүдүмүң дээжи 924 муң пуд тараа Төрзүн чурттуң шыгжамырыңче урдунган! Ычкангаш «Тилелге» совхозтуң тараажылары чеди чылдың дөрткү чылында курунса тараа садар талазы-биле алган хүлээлгезин бөгүн күөсөдип шыдаан.

Тилелгечилерниң 45 чыл аюнга болгаш бистик республика-выстың бир чыл аюнга күш-ажылыч белээ-дир. Төрзүн чуртка Тываның сес миллион пуд тараазын бээрин дүргөдип, республиканың тараажыларының ат-алдарын шыкымас дээш боттарының үлүг-хуузуң бергенин Чедер ховузуңуң бүгү ажил-ишчилери чоргаарлары болур.

Ол дээрзе хамыктың мурнунда СЭКП-ниң XXII съездиниң болгаш Төл Комитеттин март пленумунуң төвүлүгү иштиптерин амыдыралга боттандыры-биле сорук кирген тараажыларның, механизаторларның күл-чүткүлүгү, карак-кызыл ажил-ишчилерниң түнели-дир. СЭКП обкомунуң база Таңды райкомунуң боттуг удуртулазы болгаш практиктиг дузаламчы-биле совхозтуң дирекциязы, партбюро болгаш ажилчы комитет бо күсү ажаал алышкын кампаниязын мурнуку чылдарында бодаарга элзэн организастыг чоруткан.

Тус-тус бригадаларга хүн бүрүнүң организастык ажилдарын чорудары-биле партбюроңуң кезижинерин ажаал алышкынның ээсинде-ле быжыгалаан. Тараажылар ортузунга партия организастыгының 28 агитаторлары ажилдап турган.

Күсү хову ажилдарында 50 ажыг коммунистер блага комсомолчулар шуут ажилдап, хамаарышкан бригадаларында, звеноларында боттарының күш-ажылыч мурнакчы үлгүлөргө көргүзүп, ажаал алышкынның маадырлары болуп шүгүлүп үнүп турарлар.

Коммунист комбайнерлер, партбюро кезижүңу Дандар Доржу, Михаил Бюрбо, Моңуш Доржу, комсомолчулар Ондар Доржу, комсомол комитетиниң кезижүңу Борис Ондар, Ооржак Эзирик-оол, Моңуш Акан-оол, чолаачылар Оюн Дугаржал, Ондар Доржу ышкаш бо сезонда боттарында алаш хүлээлгелерин ыракта ажыг күөсөдип, бүдүрүкчүлүгү болгаш эң эки шынарлыг ажил-биле өскө эш-өөрүңгө үлгүлөргө болуп турар мурнакчылар совхозтуң тараажыларының чоргаарлары болу берген.

Оларның үлгүлөргө-биле эки ажилдап, бригадалар болгаш звенолар аразының чарыкыңа он хонук санында илереп үнүп турар мурнакчылар хей.

Ажаал алышкынның кампаниязының бүгү дүргүзүндө бистик ажил-херээвиңе үлүг хожудаашкынның болгаш четпестериниң бар турганын кайгыт эвес. Чогуур устуку организастыгының практиктиг дузаламчы-биле болгаш бодуу-дүң-даа энергия күштериниң-биле болдунар-ла хемчеглериң ап, ол четпестериң чайладың, сөөлүң он хонуктарда темпини дүргөдөткөниңиңиң ачында куруне мурнуңа хүлээлгезиңиң күөсөдипкен бис.

Тараа чидири-биле болгаш ажаал алышкын шөлдеринге, шаңнарга күш-ажылдың сагыла-чурумун үрээлээр-биле демисежиринге партия контролюңуң комиссиязын тургускан чорук үлүг ролдуг болган. Партия активтерин, тускай эртемчилерден тургустунган ол комиссияның кезижинерин тус-тус бригадаларда байдалы таныжып, илерзэн четпестерниң талазы-биле дээштиг хемчеглериң ап турар.

Ол ышкаш комбайннарның ажилының бүдүрүкчүлүгү бидиринге мурнакчы ажил-агайларда асыллап турар бир чүе-ла хемчег—техниктиг дүргөң дуа көргүзөр бөлүктөрүн тус-тус бригадаларга организастаан көсү түкчөлдү берген.

Сөөлү иштиптерин он хонукта база бир мындыг чаа хемчег алган бис: ажаал алышкынның эң хожудап эгелзэн № 3 бригадала мурнакчы дүргүлгалы комбайнерлерден тургустунган он кижик составтыг шалыпчы бригаданы организастаан. Ук бригаданың коммунист Дандар Доржу биле комсомолчу Ондар Доржу удуртуп турар.

Чедерний тараажылары боттарының ажаал өстүргөң үжүн муңча чыам шөлдериниң дүжүдүң бүрүнү-биле ажаал алыры дээш, күрүнө шыгжамырыңче ам-даа дыка хей тонна тарааны кириер дээш бүгү күжүң, аргаларын ажыглап, улам күженишкынниң ажилдап турар.

М. ДАМДЫН,
совхозта партбюро секретары.

Сургуулдарның үлүг-хуузу

Төрзүн чурттуң бай-лаа тараа дээш ажил-иш бүгү-нитиниңа тараа-дүжүт ажил-иш алышкынның кир-жип, тараажылар ду-залаары сургуулдар бистерге күзөңгө бол-гаш чаңчыла болгаш бо-лушкун.

«Далайга ламды-лаа бол дуа» деп мерген туттада ышкаш, чеди чылдың дөрткү чылы-ның дүжүдүндө Төрзүн чурттуң Тываның 8 мил-лион пуд тараалык бөө-ринге күш-ажылыч үлүг-хуузу кирип, кайы-бир совхозтуң дү-жүт ажаал алышкы-ныга дузалажырың күзөш, четтикпей тур-ган бис.

Күзөниңиң чедиң ал-дынган. Кызылдың кү-рүениң башкы инсти-тутуңуң он ала кайы составтыг бөлүк сур-гуулдары «Тилелге» совхозтуң Шамбалыг-Аксинда № 2 брига-зының тараажыларына дузалажып, барык-ла ай дүргүзүндө ажилда-ныс.

Шанга кылды ажил-дарың биске итерген. Ажил харысаалга болгаш чымчыгың-даа болган. Тавычалыг кес-тирген тараажылар массалык бастырып ки-рингенде хүн бүрдө 18—20 комбайнлардан күзөп турар тарааны дү-жүрүң мынды-ла смир-эвес турмажык, мога-лон пуд тараалык бөө-ринге күш-ажылыч чүт-те шыдашкан эвес, харын тараажыларга эки ажилдап илтип мактадып-даа турдуус.

Чамдык хүннерде бис-тин шаңымыска 400—500 тонна тараа дү-жүртүңүп, 300—350 тонна тараа күрүнө шыгжамырыңче кири-биле чүдүртүңүп тур-ган. Шаң ажилыңдан ап-туулар бригаданың шаңда ажилдап тура-ры.

ЧУРУКТА: Х. Авыр-оолга баштапкан сур-гуулдар бригаданың шаңда ажилдап тура-ры.



Ычкан, сентябрың ийиң чартымында, Шамбалыг-Аксинда № 2 бригаданың ишлеринге ажилдап тур-ган Доржуларның звенозу биче када часпарлап тур-ду. Каткы-хөдүгү чүгээлэр, тапкылаашкын.

—Демги солунуус каян, Н. Г. Заглада убавыстың чүгүлүң номчуруң улаңчылай кааптаал. Аас-биле ажил «бүдүрү» кижилер дугайты чүү дикши, сон-на эгелзеп. Дандар Саалеевич—деп, эки Геннадий-биле баштапкыныкыныкың сөксаткан Ондар чүгээлэди.

—Шын-иш. Биш-алды миңтаны чеп ажиллап-таалың—дээш, демгиш холун тараа савоң-биле чо-да түдүп итешаш, комбинезонуңуң карманыңды «Шың» солунку камың уштуп келген.

Ук бригаданың тараажылары-биле кады ажилдап, чурттал турары-биле оларга бидиңир апарган Васи-лий Санаа: «Силер таактылап алкыр, мен номчуп бе-рей» — дээш солунку алды, мыткыр номчуп берди.

Часпар кадында комбайн камыска болган ол ном-чукага өбүндө бо чурукту тирттирди.

Совхозта партбюроңуң кезижүңу комбайнер Дан-дар Саалеевич Доржуңуң комбайн звенозуңуң күш-ажылыч чедишкынниң чүгүлө № 2 бригадала эвес, Чедер ховузуңуң бүгү тараажыларыңа бидиңир. Звено бо күсү сезонда 1200 га, азы комбайн бүрү-ү 600—600 га тарааны ажаал алырын хүлээген. Ол хүлээлге ажил-херек мында боттанып, дыка ажыг күөсөт-кен. Биргээр чүгээлэргэ, Доржуларның кызыл ту-кушаштыг звенозуңуң комбайныры бо күсү сезонда 14000 ажыг километр тараалыг орутку эрткен. Азы комбайн бүрү-ү 700-700 ажыг га, а звенога онааш-тыр 1400 га тарааны ажаал алканы ол-дур.

ЧУРУКТА: (он талазындам солалай талазыңче): совхозта ажаал алышкынның маадырлары Дандар Доржу, Кызылдың № 2 АТК-ның чолаачы Геннадий Болдыр, Ондар Доржу, колхоз-совхоз бүдүрүлгези-ниң Кызыл эргелешинде СЭКП обкомунуң партбюроңуң инструктору В. К. Санаа.

Сөзү болгаш фотолу О. МАНДАРЫПНЫ.

МУРНАКЧЫЛАР

Ажаал алышкынга дүргөң темп болгаш эң эки шынар дээш тус-тус бригадалар болгаш комбайныч звенолар аразының чарыкың беш бол-гаш он хонук санында түнээш, мурнакчылар чарыкың негелде-лиң баугар чогуур шаңна-матта-ды доктаамал тыпыс келген бис. Бо темп тараажыларның күш-ажылыч организастыгының экидигин, бүдүрүкчүлүгү бидиринге үлүг илгерил болган.

Түндөс саңында-ла он-он чаа мурнакчылар, ажаал алышкынның маадырлары илереп турар.

Көдээ Советтин киржилгеzi

Дүжүт ажаал алышкынның хайымшыкының кампаниязында Чедер көдээ Совет, оң тус-тус депу-ттары база тодартып киржилгелг болган. Ажаал алышкынга бе-леткелдериниң үзүндө эгелзеп-де совхозтуң дирекциязы-биле ханы харызаалыг ажилдашкан, көдээ Советтин кукурузуңуң кезижини-ри тус-тус бригадаларга бидиңгал-тыңган. Ол ышкаш совхозта бар күштерин, малгыны херээж чон-ну болгаш малчыларның күжүн шаң ажилыңче, кукуруза болгаш картофель ажаал алырыңа мас-салыг шөф чүрүмү-биле организаста-рыңа кукуруза, оң активтери үлүг ролдуг болган.

Бистик көдээ Советтин болгаш Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң депутат Ондар Борбаламга баш-тыкан 23 херээж ажилчылар совхозтуң теп шаңында доктаамал, эки ажилдап турар. Куулар Дүкчүл, Кара-кыс Дикмаа, Оюн Чаштыбай болгаш өскө-даа херээж ишчилер-ниң ак-сеткидиг, кызымкак ажи-лын онаалап демделгезе чогуур.

Ол ышкаш Чедер сес чыл шко-лазын башкыны депутат Е. Гусевэ болгаш совхозта херээжнөр чөвү-лели совхозтуң 140 ажыг га кар-

тошказын ажаал алырыңа өөрени-чилерин болгаш херээжнөрнүн киржилгезин боттары-биле органи-застап баштаан.

Кукурузуң секретары Даваа Би-чээр-түт, көдээ ажил-агың талазы-биле доктаамал комиссияның дар-газы депутат Екатерина Ондар болгаш өскө-даа депутаттар куку-руза болгаш чочак-тараа, чигир себ-лээм ажаал алырыңа эки ажилдап-нар.

Күсү хову ажилдарың ээзин-ге чедир доозары дээш совхозтуң дирекциязының ап чорууп турар хемчеглериңе көдээ Советтин куку-зума, оң активчилери тодартып үлүг-хуузу кирип турар.

Октябрьның 45 чыл аюнга аалар болдуруң социалисттик чарыкты кайбартыпшаан, чеди чылдың дөрт-кү көдээ ажил-агың чылын чедиш-кынниң доозарың Чедер көдээ Совет бодунуң организаста-массалыг ажилдарын утландырган.

Х. ОНДАР,
көдээ Совет даргазы.



Сыпка тараа артпазын дээш

Комсомолчулар каян, каның-даа ажил-ишке доскедчөк кузур-чүт-күлдүтөр, шалыпчылар бис. Бис-тин кур чер совхозунда ажил-иш төдүш чок. Кыптыгып турар анык энергия-күшү, билгир-мергежилди бүрүнү-биле ажилдарыңа Чедер ховуларының аабек дүжүлү-даа, ажилгаала кире чогуур андар-тымаан кур черлери-даа, негелит туугу-сууржулаңың ажил-херек-тери-даа четчир.

Бо күсү сезонда чүтте бистин № 6 бригаданың тараажыларын үлүгүңе бениң алды мун ажит га тарааны ажаал алыр онаалга бер-дигин турган.

Комсомолчу комбайнерлер бистер совхозуңуң тараа дээш демисе-лиңге дуржулгалыг комбайнерлер-биле денге-де киржиң, тус-туста 600 га, а звенога онааштыр 1200 га тарааны ажаал алырын хүлээген бис.

Баштайгы хүннерин чамдык бер-гелери турмажык, оларны демик күш-биле ажит эрткен, хүн бүрүнү нормалың доктаамал долдур күөсөдип, оң-биле кады тараа чиди-рин болдурбас дээш үлүг кичиң-гелгил ажилдап турар бис.

«Тараажың ат-алдарын хүндү-леп камгалаңар» деп эгелгил Н. Г. Загладаның чүгүлүң танышканы-выс-тан эгелеп, ажилга харысаалга-выс, күженишкынниңиң улам улгаткан.

Дүргөң темп болгаш эң эки шы-нар дээш комбайнерлер аразының чарыкыңа тилекчи болуп, «эң эки комбайнер» деп илгичир кызыл вымпельди-даа чаалап ап турдуус. Сентябрь 25-тен 30-ге чедир беш хонукта бистин бистин звенозуң 196 га кызыл-тасты кестиргеш, 2170 ажыг центнер тарааны бастырган.

Төрзүн чурттуң шыгжамырыңа Чедерниң 15 муң тонна тарааны кирип, алаан сөзүңе ээ болган бис-тин совхозтуң чедишкынниң тараа-жылар бистерин улам сорук кирип турар.

Кукуруза

Ховуларын «дагыңаы»—куку-руза Чедерний кур черлеринде бү-үрүлдиг херек башкы-биле шилгел-тинип эгелзэн. Бо чылын ол 1515 га шөлдү ээлзэн.

Совхозтуң кукурузачылары бот-тарының ажилың өнчөниңе чедирген. 1315 га кукурузаны сентябрь ай-да-ла бүрүн ажаал ап, сидастаан. Ортумаа-биле га бүрүзүндө 150 центнер ногаан масса алдыңган.

200 га кукурузаны совхозтуң төп сүт-баран ферманың инектеринге ногаан чөм кылдыр сыпка тургузу чөмгөрип ажилдап.

Кукурузаны тарып өстүрериңе болгаш ажаал ап сидастаарыңа совхозтуң кукурузачы механизатор-лары комсомолчу Ооржак Киличак, Владимир Бюрбо, Ондар Кызыл-оол болгаш Федор Коваленко олар турар-сорукут, карак-кызыл ажил-дааннар.

Ындыг болза-даа га бүрүзүндө ортумаа-биле 300 центнер ногаан масканы өстүрүп, ажаал алырын алаш хүлээлгезиниң күөсөтти-мэниңе ховунуң «дагыңаы» хо-мудуп, келир 1963 чылда ол сору-галы ылавыла чедиң алырын куку-рузачыларга чагып турар.

Саннар болгаш фактылар

*27728 га. Чедерний ховула-рыңа бо чылын тарыттыңган шөл, тараажыларын тарып өс-түргөң дүжүлүңүң шөл-дүр. Азы 1961 чылдыңында болзага совхозтуң тараа културалары-ның шөлү 9 муң ажыг гага өскө-ни. Ол дээрзе республиканың Барыш-Хемтик, Бай-Тайга, Эр-кин, Тес-Хем райондарының бу-гү тарылга шөлдерин каттап ба-галашыла бениң хей.

*Октябрь 8-не чедир 24251 га тараа нестиңген, оң 23500 га га белекээр турган, бүгүңе чедир белекээни 4300 центнер?! Бурузүндө ап турар ортумаа дүжүт хүлээлгезе көрүлгениңе дүштүр 10,5 центнер болуп турар.

*1961 чылда күрүнө 12500 тонна тарааны саткан турган болза, тилелгечилер ам бо күсү дүжүдүндө 15000 тонна тарааны Төрзүн чурттуң шыгжа-мырыңче турган болгаш ол саны 18000 тонна чедериниң шил-пирээш, тараа садарың үргүлчү-леп турар.

Кур чер совхозуңуң тараа та-лазы-биле республикада кайы хире үлүг-хуузу болуп турарын мыа саннар, фактылар көргүзүп турар.

*Келир чылдың чакны тарыл-газыңа белекел кылдыр 25900 га күсүк аңгыс алдарылаңың чорудар ужурул турган, совхоз агы бо хүннерге чедир дөңгү-лө 3700 га энгис андарып ал-ган?!

Тараа култураларының 54970 центнер үзүрүнүн урун белекээр турган, бүгүңе чедир белекээни 4300 центнер?! Совхозтуң тараажылары бо хо-жудаашкындардан чылап, олар-ны долдур болгаш ажыг күөсө-кениниң дугайын база дарыг рапорттар болза келергел-ле эки-дир ийин.

Ичкан олар чеди чылдың дөрткү чылында Чедерниң чериң хонугаалап бис. азы кур чер совхозуңуң тараажыларын азын-нуурун шыкымаан бис—леп чоргаарларың болуп ийик.



Михаил Санчисевич Бюрбо чээр-бис чылда комбайнерлеп ажилдап келген. Дуржулгалыг комбайнер бо күсү ажаал алышкында кур чер совхозу—«Тилелгениң» шөлдеринде ажилдап, сезонда 600 га тарааны ажаал алыр хүлээлгезин эрестиг күө-сөдип турар. Совхозта ажаал алышкынның маадырларың са-мыла оң алды база бар.

ЧУРУКТА: комбайнер коммунист М. С. Бюрбо.



Балгазының механизация учил-ишениң курсантызы комсомолчу Сарылар Дукут-оол комбайн штур-валыңа олурупкан бо баштайгы чы-лыңыңиңиң ажилдап эгелзэн. Шамбалыг-Аксинда № 2 брига-дың тараажыларыңа дузалажып, тавычалыг кестирген тарааларың болдуруп бастырыңаа хүн норма-зың доктаамал долдур болган ажыг күөсөдип, бригаданың мурнакчы-ларың олурууңа туржуп турар.

ЧУРУКТА: анык комбайнер Д. Сарылар.



Кабинаңиң мурнуңа «ДОСААФ» деп бижиктиң № 02—16 чүзү маши-назы «Тилелге» совхозтуң шаң ажилчыларыңа бидиңгир алган. Ол болза Кызылдың ДОСААФ чери-ниң бүдүрүлгө өөрелдэгизиниң ин-структору В. Т. Фалеевич чолаачы-лаан машинаны-амыр.

Тараа дээш демиселге мобилиза-таттыңган бүгү чолаачылар-биле ка-ды, ол Чедерний тараажыларыңа дузалажып, онаашкан херээжге ак-сеткилдиг, карак-кызыл ажиллап, совхозтуң эң ыракта № 2 брига-зының шаңында Кызылдың төп сайгарыла базазыңыңе тараажы чүктер-биле хүн-дүн чок чоруп кел-ген.

ЧУРУКТА: В. Т. Фалеев, Фотолары М. ОЮННУ.

Үре түннелдиг аян-чорук

БЕЛГРАД. (СЭТА). «Борба» солунун октябрь 5-те болуучу парламенттин үчүнчү сессиясында: Бистин чуртуусуна СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневтин доогулаан аян-чорук Югославия биле Совет Эвелелинин арасында найыралчы харыл-жазыларнын болгаш кады ажыл-жылыгын көгүлдөзүңгө чаа улуг базым болуп демделеттинген. Бо аян-чоруктун үзүндө бистин найыралчы харыл-жазыларнын үндөинин кийи хире быжыг болуп турары, ийи чурттарын арасында улук мыйгы кады ажыл-жылыгга перспективаларын, аргаларын кайи хире найыс болуп турары тоданы биле илереттинген.

Л. И. Брежневтин Югославияга аян-чоруктун түннелдиге югославия удустар тайбын болгаш социализм дөшт кады демиселге чаа чалаан алымшын, ээлчегил чедиш-

кин кылдыр көрүп, байыр чедириш турар деп «Борба» солун бижжон. СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежневтин аян-чоруктун таймырларын, «Политика» солунун демделгени болза: Югославияга чоруп турган үзүндө Л. И. Брежневке күзүн чаагай күзөлдөр болза «чугаа оон болуңга чаагай күзөлдөргө илергейлээшкени эвес, харын база Совет Эвелелинин улустарына бистин чуртуусун найыралчыны, фашистти эжелекчилерге удуз кады демиселге канналып дайыккан найыралчы сагыш-сеткилин илергейлээшкени болур».

Л. И. Брежневтин аян-чорук Совет Эвелели биле Югославиянын бот-боттарынын арасында эн-не калбак болгаш үре-түннелдиг кады ажыл-жылыгга чаа оруктарын ажы-дар дээринге бугураган «Политика» солун илергейлеш турар.

Иосип Броз Титонун СССР-же аян-чоруктун дугайында

Дыштанылганын Совет Эвелелине эрттирери-биле Югославиянын Федеративти Улус Республикасынын президентини эш Иосип Броз Титонун СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев моон мурунда чалаан. Ол чалаашканын эш Тито өөрү четиришкени-биле хүлөп аатан.

ЮФР-нун президентини кадым-биле, а ол ышкан ЮФР-нун өскө-дө удузур ажыл-жылыгы дыштаныры-биле Совет Эвелелине бо чыл-дык декабрьда чедиш дугайында дугурушкуну СССР-нин Дээди Советинин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев Югославияга чоруп турар үдө чедиш адынткан.

(СЭТА).

Белградта чугаалажышкыннар

БЕЛГРАД. (СЭТА). ТАИЮГ агентственин дыштаны-биле алырга, Болгариянын Улус Республикасынын Министрлер Чөвүлелинин даргазына ораактыгы Т. Живковка

баштакан болгаш чалаа төлөөлери ында чөдө берген. Төлөөлөр ийи чурттарын арасында экономикалык кады ажыл-жылыгга калыптар дугайында чугаалажышкыннары чорудар.

Найыралчы аян-чорук үргүлчүлөвишаан

РИМ. (СЭТА). СЭКП ТК-нын секретары Б. Н. Пономаревка баштакан Совет Эвелелинин Коммунист партиясынын дүжүрери Италиянын Коммунист партиясынын чалаан-ын дугураган Италияга аян-чорукту кылды, октябрь 5-те Равенну хоорайга чөдө берген.

Оон муруну чарында төлөөлөр-дө келгүндери Болоньеге барып, Италиянын Коммунист партиясынын ол чөдө организациаларынын ажымы-биле танышкан. Италиянын Коммунист партиясынын удузуга-зынын келгүчү Антонио Роалло, Италиянын Коммунист партиясынын Топ Комитетинин келгүчү

Джулиано Пайста, Италиянын Коммунист партиясынын Болоньеге федерализмдин секретариатынын келгүчүнери Аббачини, Ферри, Солдаты болгаш Стефани олар совет аалчыларын үдөп чорашкан.

СЭКП-ни төлөөлөрүнүн келгүчүнери Н. А. Муравьев, А. Э. Восс, Д. П. Шевальев Флоренцияга чорашкан. Олар Италиянын Коммунист партиясынын активчилери-биле, Тоскана областын ажылчы-лары болгаш тараачыларын-биле ужурашканнар. СССР-ден келген аалчыларын хоорай даргазы Джорджо ла Пира хүлөп алган.

Соңгаарлаттынмас болгаш доктаамал сорулга

ПАРИЖ. (СЭТА). Франциянын Коммунист партиясынын Топ Комитетинин пленумун «Чепселгенишкенин дүжүрери болгаш тайбын дөшт демисел» деп, Раймон Гюйонун илеткелинин талашы-биле хүлөп алган резолюцияны чугаалаан турары: француз улус бүгү делегейде тайбын кыжынып турар айымды, мичагыш бистин чуртуусун тайбын мичагыштып күштеринин соксаа чок, эң калбак демиселин эргежок чугулаан бүгү-биле медресе билер ужуру.

Франциянын Коммунист партиясынын Топ Комитети болза тайбын кожа-хөлбө догунашкын, чепселгенишкенин дүжүрери болгаш тайбын дөшт демиселди соңгаарлаттынмас, доктаамал сорулга кылдыр саңаар деп бүгү коммунисттерни кийгырган.

Йемен Араб Республиканың премьер-министринин меделгели

БАИР. (СЭТА). Йемен Араб Республикасынын премьер-министри болгаш чепселгенишкенин дүжүрери бола команданын абаала ас-Салалдын МЕН агентственин корреспондентинин айтырымга берген харызында Йеменин чалаан даштыкы болгаш иштиги, политиказын чыгарыштарында доктаган.

Чаа азыркы даштыкы политиказын дугайын чугаалаан тура ас-Салалдын меделгени: Бис тайбын кожа-хөлбө догунашкыннын политиказында бүгүрө, ол политика хамыктын дөшт кылдыр биске тааркып турар деп санап турар бис.

Йеменин мадырлар улауу боттук нейтралитеттин политиказын бүгү-биле дөштүр турар. араб чурттарын Лигада болгаш КНО-нун Уставына шыныч болурунга бисти дөштүр турар дээринге бугураар мен. Бистин делегей дугураагылаарыш-ка, бир эвес олар Йемен Араб Республикасынын бот-аргенин дорамчыла-вас болза, шыныч болуп хенээр артырар бис дээрин меделген каарын күзүн ийик мен деп, ас-Салал үргүлчүлө чугаалаан.

Йемен биле Каттышкан Араб Республикасынын абаала федерализм каттап тургузганы эргежок чугулаа деп Абдалла ас-Салал меделген. Оон немен чугаалааны: ол федерализм каттап тургузганыч улаандыр Каи-

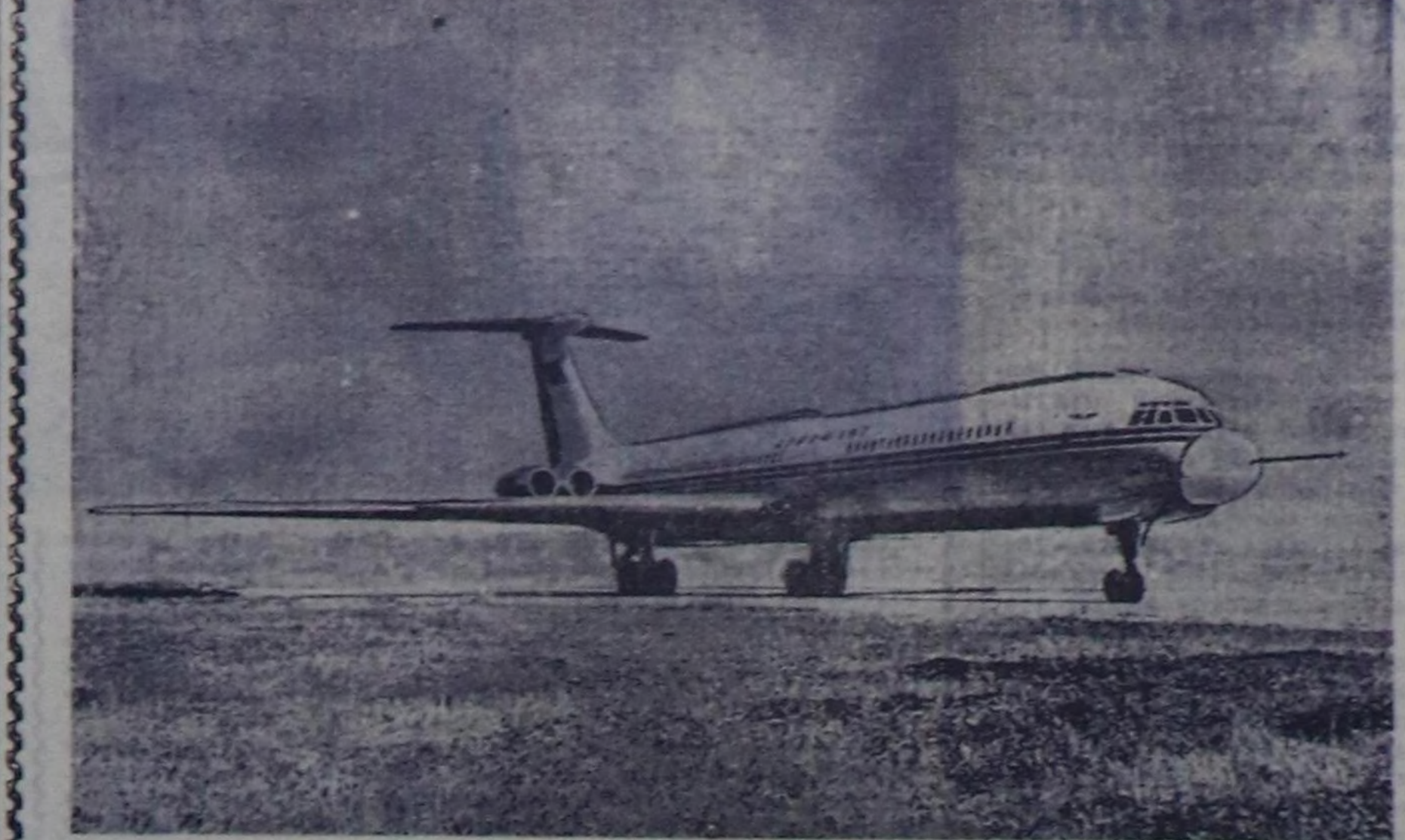
Резолюцияда демделеп турары бола: дөштүрүчү политика делегей байдалын чидилгенин чедириш турар. Де Голь чепселгенишкенин дүжүрери дугайында чугаалажышкыннарга Франциянын киржидери ойталан, адролук шенелдери үргүлчүлө. Барыны Берлиндин айтырын тайбын таарыш-тур шиктирлээрине чедириш болуп аргалыг калды-даа чугаалажышкыннарга удураалын турар-дыр. Де Голь герман милитаризм-биле сырый эилелди тургузуп, оон алаан-зыракы чүткүлдери дөштүр турар.

Атомуг «согуг таварыштырар күштү» тургузганы дүгөдөдүп турар чорук кадраан аажок хай перигин хенээр артырары-биле болгаш чуртка улуг шерит баазаалары тургузганы-биле касырлаштыр чоруттун турар. Ол баазааларын хайун даштыкы күрүлелерин эргезинге тыпсып турар.

Резолюцияда оон ынай меделгени: ында түбүрүжөк, бүгү делегейде күштерин дөштүрүчү тайбын хенээр хенээр калжыгындаан даа артык таарышканы алпарган. Совет Эвелелинин, тайбынга ынакшыдыг өскө-даа күрүлелерин болгаш бүгү делегейде тайбынны бүгү талаалыктарынын кады күжүлгенишкени импералистти авантюристтерни оожургадып турар.

Латин Американын улустарына шыңгыы айыыл

МЕХИКО. (СЭТА). Америк күрүлелеринин организациаларын даштыкы херектер министрлеринин Вашингтонда чөвүлө хуралынын дугайында күш-ажылдык гватемала партиясынын, Мексиканын, Сальвадорун болгаш Гондурастың коммунист партияларынын, Никарагуанын Социалист партиясынын, «Коста-Рикалык Улусчу алаарга» партиясынын билгаш Намананын Улусчу партиясынын кады кылган, Мексиканын «Диз» солунунга парла-ул дүжүрү меделгелинде чугаалаан турар: «даштыкы херектер министрлеринин албан булуп эвес чөвүлө хуралы» дээр чүвени Куба-де халлаар дугайында Вашингтонга чогааткан плаштарын чарышмас



Кол конструктор, Социалист Күш-ажылдык ийи дайыр Мамыры, Ленинин шаңгалыг лауреаты С. В. Илюшинин тургусканы «ИЛ-62» деп чаа пассажир самолёт. Москва — Нью-Йорктун арасы кире ырак хемчээлдиг чөдө шуут ужурадында таарыштыр кылган бо машина 182 кыжа олзур олутту. Социалист Күш-

ажылдык Мамыры Н. Д. Дузнецовтун чогааткан конструктордын реактивтик дөрт шимчелдерин болгаш лайнерик терини аэродинамиктик хевирлери шақта 900 километр чедириш ужурады аргалы берип турар.

Фото Н. НИЛОВТУУ. СЭТА-нын фотокорреспондент.

Москва хөй-ниитизинин ГДР-нин 13 чыл оюнга холбаштырган хуралы

МОСКВА. (СЭТА). Германиянын төөгүдө ажылчыларын болгаш тараачыларын баштайгы күрүлелери — Герман Демократтык Республикасынын тургустунган хүлөлдөр бээр 13 чыл болган оюн Москваның хөй-ниитизи демделген.

Ол хүнге холбаштырган, Эртемденер бажыныга болган хуралды СЭКП-нин Москва хоорай комитетинин секретары Р. Ф. Дементьев адынткан.

Эртем чыдарын дугурунда Герман Демократтык Республика Совет Эвелелинин болгаш социализмни өскө-даа чурттарын асыдуу дууламчылыгы, кады ажыл-жылыгында дашташ, чаа ниитиледин тургузганын улау чедишкенин чедиш алган деп, ол меделген.

«Трехгорная мануфактура» компанията коммунист күш-ажылдык шалыгымы, аргыкчы О. Б. Моисей-чева, төөгү эртемнирнин доктору, күрүне шаңгалыг лауреаты Б. Ф. Поршнев, немец землечествовун

Москвада төлөөлөкчизи Бернд Фишер болгаш өскө-даа хуралга чөдө чугаалааннар.

Герман Демократтык Республикасынын СССР-де элчини Рудольф Деллинтинин чугулаан хуралдын кыжылдыгы улау оонуралга-биле болгаш кичээлге-биле дыңаалган.

Герман Демократтык Республикасынын политика, экономика болгаш культура талазы-биле улау чедишкени болза эш Вальтер Ульбрихтинге баштаган Германиянын Социалист чачгыс азы партиясынын марксизм-ленинчиги удузгалаанын түннели, ГДР-нин социалист адыгы-ге хамарыш турарынын түннели, социалист күрүлелерин, хамыктын мурунда Совет Эвелелинин акы-дуума дууламчылыгы болгаш оларын-биле кады ажыл-жылыгынын түннели болуп деп, элчин чугаалаан.

Германия-биле тайбынны керээ-лини чок болуп турары болгаш ылангы НАТО-нун дашык чери бо-лур берген Барыны Берлинде эжелек корум-чуртунун турары барыны-герман алаачыларын айымды үлүгедин чигилдиш турар деп, Р. Деллинг меделген. Ийи немец күрүлелер-биле тайбын керээ-лини чары болгаш оларын КНО-га хүлөп алыр чорук Европанын төөгүдө чо-гумчалыг байдалды тургузар болгаш делегейде чаа дайыннын болуу бээрини айымды дика бичкелдир ийик деп, элчин айткан.

Урхо Кекконен Москвада

Октябрь 4-те Финляндия Республиканың президентин Урхо К. Кекконен кадай-биле кады Москвада чедиш келген. СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущевтун бодунун хуула чалаанын О. К. Кекконен бистин чуртуусуна ийи меделде даштаан.

(СЭТА).



Бүгүн республикага бүгүрө хүн болур, чаахкын болгаш аз хар хевирлик чачы чазар. Хат ой-тамында, чамдык чөдөргө дымын. Агаарын температуразы: республикага — 27, а Кызылга — 5—7 градус чыгыт.

КИНОТЕАТРАЛГА

БӨГҮН

«НАЙЫРАЛ»: «Кара чайка» 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Бижиктин чамы-ды» 11.15, 1.15, «Анаа төгү-дүр» 3.15, 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Кутуз» 2.30, «Римини каникулары» 4.30, 6.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Адрес билдинмес уруг» 3.15, «Никитер болгаш араатаннар» (1-ги сериясы) 5.15, 7.15, 9.15 шактарда.

Герман Демократтык Республикага Совет Эвелелинин, СЭКП-нин болгаш Н. С. Хрущевтун дугураан турар политика, экономика болгаш идеология улау дууламчылыгы дөшт элчин ханкын-биле өөрү четириген.

СССР-нин Даштыкы херектер министрствозунда

СССР-нин ДХМ-инин коллегия келгүчү М. Н. Смирновский АКШ-тын Москвада элчинин чөвүлө-дөш-хемчээлгени Д. М. Максимумин октябрь 5-те хүлөп алган болгаш анаа дараазында меделгели кылган.

СССР-нин Даштыкы херектер министрствозунда Американың Каттышкан Штаттарының элчин чөвүлө дараазында чүлүлү дымдарын эргежок чугулаа деп санап турар.

Шерит чөвүлө мик хайгаарлап көрүп турган бир кижини бо чылдык октябрынын 2-де хамарышкан совет органдар Ленинградга туттал. Ол туттурган кижик АКШ-тын шерит-далай аттанышкын дууламчылыгы Раймонд Смит болган, анаа голар-гай карта, меделген алган чүлүлө болгаш тускай аппаратура бар болгаш, Смит шпионаж чорукту кылдып турган дээрин оо чүлүлө көргүзүп турар.

Р. Смиттик төлөөлөкчигин дипломаттыг ажылдакчы болуп эрге-хүлө-лөзүлгө дүшүшөшкөн ажал-чорудулаанын дугайында Даштыкы херектер министрствозун шиктирлэп удураанышкынын элчин чөвүлө меделген, Смиттик СССР-ге моон соңгаар турары күзүңгө эвес деп санап турар.

Р. Смиттик Совет Эвелелинде доп-доруан улаурун чорударынын хемчөөн алыры министрство элчин чөвүлө меделген.

Паращютчуларнын делегей рекордтары

АЛМА-АТА. (СЭТА). Казакстанын найысмылыгы Орта Азиянын, Казакстанын, Урал болгаш Сибирин парашютчуларынн маршдазы болуп эркен.

Алма-Атанын ийик фабриказынын ажылчылары С. Аблеева, С. Клишова, студент кыс Т. Нестеренко, тренер А. Шерстюк олар 1500 м бөдигден халаша, дүшөсө чогуру черинден 18 м 17 см ийге дүшкөш делегей рекордун тургускан.

«КАРА ЧАЙКА»

«Ленфильм» киностудиязы «Кара чайка» деп кино-тоожуну бугуруп улаурун болгаш ол кино Кызылдың киностудияларында чүрө ателген. Фильмде мадырлар Кудамын, оон эрес болгаш дидим кижилеринин дугайын көргүскөн. Бизде амык республиканың девискеринде батиста-лаа чок, чүтө амык Куба хаскаан хуу-салымын бугуруп шыи чижектерге үлөшкөн тургускан.

«ДӨРТӨН БИРГИ», «ОНЗА ТА. БАРЫЛГА», база бистин республиканың болгаш бууруу Саянын девискеринде чурттырган «ЧОРУТ-ТУНМАН ЧАГАА» деп фильмдерде сценарийжиз Григорий Коштыков бо кино-тоожун режиссеру болгаш сценарийжиз болуп турар. Оон чугаалап турары болза:

«Режиссер ажылды бир-ле дугаар күүсеткен бо. Моон мурунда кинога сценарий бижирин-биле кызы. Гаарлаттын турган мен. Мен атувудурап турар теманы экранче шиктирлэп шиктирлээш, кинону тургускан мен».

Фильмде кол мадыры Кубаның 12 харыг огу — Манола, Оон адыз Фидель Кастрогун аргызын соодам чораша, Куба азылтуу чүшүкүгө алурун, а неми улусу башкы, ону Кубаның дайыштары боолан каан. Манола — Куба революциянын, оон келер үзүңгө символу.

Манолауун ролюн Баку хоорайын школачы Джекун Мирзоев күүсептин турар. («СОГЛУ ИЕ» деп кинога оон ойнап турарын көрүктүрүп улаан боор). Манолауун бича өдүтү, танымч Пачичанын ролюн база-ла Баку хоорайын школачының бешки классчысы Саада Дадшова эки күүсеткен.

Кинону көрүп орага хостук Куба дугайында паралаада үнгөн мындам чүлүлө каракка көстүп келер. Революция мурунда Кубанын школа назым 100 уругурунун 42-ин чалаада өшө школага өөр-ренер аргам чок турган. Кубада амык бө?

— Чок. Куба — Латин Америка чурттарында бижик бичаб чорукту удузганын доогу-биле боттадыр-ган бир-ле дугаар чурт болур. Революция соода 13 мүн ажал чачаа кластар амыктыган, бо дээр 1958 чылга чедири Кубага турган бүгү кластардан-лаа хай-дур.

Кинола мындам калар бар. Манола, Пачича болгаш өскө-даа урулар далай кылдыгы ойнап турган, боттарының күзөл, бодаларын чугаалап туралар. Оларын кырынга америк самолет ужул келгеш, боолы бээр. Оолдар таварышкан, на чөвүлө ханкынгай бээр, чамдыкты дөштүрүчү чурттарын айтты, америк империализмни көр хөңүчү чоңу алкелер, а Пачича эленине чаксаан турбушаан, «Боо, бомба».

А. АИР.

Делегейин шыдыраа олимпиадазы

ВАРНА (СЭТА-нын тускай корреспондентин). Делегейин 15-ки хөй-шыдыраа олимпиадазында чедиришкенин салгыларын ойнап, Американын команданын шыдыраачы Дональд Бирн Трегерия (ГФР) уткан. Оон түннелдиге АКШ болгаш ГФР-нин шыдыраачыларынын оюн 3:5:0.5 сапта американын тикелгези-биле доогулаан.

Югослав гросмейстер Трифунгостин австри шыдыраачы Дюкштейнин халлашынын ойтур шаап шыдаанындан уттурар ужура таварышкан. Югослав шыдыраачы австриянын команданын 3:1 сапта тикелген.

Герман Демократтык Республика-нын шыдыраа мастери Либерт Аргентинанын шыдыраачы Россетто-биле чедири ойнаваан салым ойнааш, улау алган. ГДР — Аргентинанын шыдыраачынын ужура-жымышкын 2:5:1.5 сапта ГДР-нин команданын тикелгези-биле доогулаан.

Оон ужуражышкыннарын түннели мындам: Аргентина — Болгария — 3:1, Голландия — Венгрия — 2:5:1.5, а ГДР болгаш Чехословакиянын командаларын салым доогулаан.

Делегейин 15-ки шыдыраа олимпиадын төнүзүңгө чедириш салгылар артыкан. Мурунда чоруп турар командаларын байдалы мындам: СССР — 19.5 саптыг, АКШ болгаш Югославия 18—18 саптыг, ГФР — 16, Аргентина, Венгрия — 14-14 саптыг.

биле чедири ойнаваан салым ойнааш, улау алган. ГДР — Аргентинанын шыдыраачынын ужура-жымышкын 2:5:1.5 сапта ГДР-нин команданын тикелгези-биле доогулаан.

Оон ужуражышкыннарын түннели мындам: Аргентина — Болгария — 3:1, Голландия — Венгрия — 2:5:1.5, а ГДР болгаш Чехословакиянын командаларын салым доогулаан.

Делегейин 15-ки шыдыраа олимпиадын төнүзүңгө чедириш салгылар артыкан. Мурунда чоруп турар командаларын байдалы мындам: СССР — 19.5 саптыг, АКШ болгаш Югославия 18—18 саптыг, ГФР — 16, Аргентина, Венгрия — 14-14 саптыг.

РФСР-нин, Казакстанын болгаш Орта Азиянын бөдүк парашютчулары кыстар 1000 метр бөдигтен бөдү-биле халаша, хонза чурт черинден чүтө 12 м 97 см делегей рекордун тургускан.

РФСР-нин, Казакстанын болгаш Орта Азиянын бөдүк парашютчулары кыстар 1000 метр бөдигтен бөдү-биле халаша, хонза чурт черинден чүтө 12 м 97 см делегей рекордун тургускан.

РФСР-нин, Казакстанын болгаш Орта Азиянын бөдүк парашютчулары кыстар 1000 метр бөдигтен бөдү-биле халаша, хонза чурт черинден чүтө 12 м 97 см делегей рекордун тургускан.

РФСР-нин, Казакстанын болгаш Орта Азиянын бөдүк парашютчулары кыстар 1000 метр бөдигтен бөдү-биле халаша, хонза чурт черинден чүтө 12 м 97 см делегей рекордун тургускан.

Редиктор Д. Б. БАЙЫР-ОП.

ГИГИЕНА ГИМНАСТИКАЗЫ

Гигиена гимнастиказын удааш туруп келген соонда эртен күүсөдүр. Оон бөдүк мергежилдерин хун бүрүдө радио-биле дамчыдып турар. Гимнастика кичээлдеринге дууламчы мате-риалдарын ном салгыларын тып ал база болур.

Гигиена гимнастиказын кичиник нерв системазын бижыллар, ону сергелен болдуур, эверия-зын болгаш ажалдаар аргалык белдир. Эртенги гимнастиказын үргүлчү кылган саңында-ла мате-риалдык соок суг-биле дүрбүл чоругура соок кал-кылаан болур аарыларга улау эки арга ол.

Эртенги гимнастиказын кылды чорур кижилер-нин хевир-шынчы кирер, оларын тынанын ханкын улаадыр, чөм хаймыдышкынны эк-жир.

Гимнастиказын кылды кичиник организм чарыта берген ышкан апар.

УЛАГДЫ БЕРГЕН НАЗЫЛЫГ КИЖИЛЕРГЕ

КУШ-КУЛЬТУРА

Кижилерин назым улаады бээр организмде чөм чүлүлелерин согулаагы бажыраар, чүрө, шыңга ээтерин коошкар, тыныш шоолу ханкы эвес апар. Ол чүлүлел-биле демисежирини күш-культура кылды конгуч чугула. Улаады берген назылгы кижин хун бүрүдө гитиена гимнастиказын, ажал үзүңгө каш минутта, күш-культура кылды. Чаага кылаш-биле агаарлап турарга оңа дуулаш, эминчиг сүзөс бугураа спорт кылды болуу: ажалыг агаарлашкынны, конкылиг чүчүлүлүшкынны, чикт спорт оюнаарын (чижэ, жөргө кагалар, крокетти) ойнап, балыктап, аял-нал болур.

Мергежилдерин күүсетинишаан, назылаа берген

кижилер хенертен дидыг шимчээшкенин, чөвүлө элтишкенин, дидыг тынышкынын, тыныш доктаамышкын кыл болбас ужуру-луг.

УУГАЛАРЫН ДАДЫКТЫРЫНАР

Хун бүрүдө эртенги күш-культура мергежилдерин соода уруларын өрөлтө кондур турган сугта өттүрүп каан пос-биле мага-бодун дүрбө, а оон соода курга аржыла-биле чоуп чачы-кыринар. Чылдык кайы-лаа үзүңгө урунч хан-ка делди чылгы эвес болгаш шимчээшкенин эол-тик болур ужурут. Уруларын чурттал тур